

TÜM GÖÇMEN İŞÇİLERİN VE AİLE FERTLERİNİN HAKLARININ KORUNMASINA DAİR ULUSLARARASI SÖZLEŞME VE TÜRKİYE’NİN MEVZUAT BAKIMINDAN SÖZLEŞMEYE UYUMU

Özet

Göç, bireylerin tek başlarına veya toplu olarak halinde yaşadıkları yeri değiştirmelerine neden olan bir eylemdir. Uluslararası ve ulusal göç, küreselleşmenin ortaya çıkartmış olduğu en temel sonuçlar arasında yer almaktadır. Bu göç tiplerinin sebep olduğu toplumsal, siyasi, ekonomik ve askeri dönüşümlerden neredeyse dünya üzerindeki her ülke etkilenmektedir. Küreselleşme mal, hizmet ve sermaye unsurlarının sürekli bir şekilde artan hareketliliğiyle beraber sınır içerisinde ve sınırlar ötesinde karşılıklı ekonomik bütünleşmeye ve ulusal ekonomilerin dünya piyasalarına dâhil olmasına neden olmaktadır. Küreselleşme mal, sermaye ve hizmet unsurlarının uluslararası alanda serbest hareketini ifade ederken bireyler de bu hareketlilik içerisinde serbest bir hareket alanı yakalamaktadır. Bu hareket alanı içerisinde bireyler sosyal, ekonomik siyasi amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla göç faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

Bu bağlamda belirli amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla bir alandan başka bir alana göç eden göçmen bireyler araştırma ile doğrudan bağlantılıdır. Bu makalenin ilk kısmında uluslararası göç etmiş işçi ve ailelerin korunması amacıyla yürürlüğe konulan “Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşmenin” temel felsefesi üzerinde durulacaktır. İkinci kısımda ise 18 Haziran 2004 tarihinde sözleşmeyi onaylayan Türkiye Cumhuriyetinin “Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi” tarafından yayımlanan raporlara göre sözleşmeye olan uyumu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen İşçi ve Aileleri, Küreselleşme, Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşme

INTERNATIONAL CONVENTION ON THE PROTECTION OF THE RIGHTS OF ALL MIGRANT WORKERS AND THEIR FAMILY MEMBERS AND TURKEY'S RAPPORT TO THE CONTRACT IN TERMS OF REGULATION

Abstract

Migration is an act that causes individuals to change their place of living individually or collectively. International and national immigration are among the most fundamental results of globalization. Every country in the world is affected by the social, political, economic and military transformations caused by these migration types. Globalization leads to a continuous economic growth of goods, services and capital elements, and within the borders and beyond the borders, leading to economic integration and the inclusion of national economies in world markets. While globalization expresses the free movement of goods, capital and service elements in the international arena, individuals also have a free movement in this movement. Within the scope of this movement, individuals carry out migration activities in order to realize their social, economic and political goals.

From this point of view, migrant individuals who migrate from one area to another in order to realize their specific goals are directly related to research. The first part of this article will focus on the fundamental philosophy of “The Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and their Family Members” which have been enacted to protect internationally displaced workers and families. Republic of Turkey confirmed this convention on 18th of June, 2004. In the second part, the accommodation of the Republic of Turkey in accordance with the reports published by “the Committee of the Protection of the Rights of All Migrant Workers and their Family Members” with the convention will be evaluated.

Key Words: Children’s Television Programmes, Gender, Male-dominated Culture, News from the Children

1. GİRİŞ

Göç, bir bireyin veya toplu şekilde bir grup birey topluluğunun uluslararası bir sınırı ötesine geçerek veya devlet içerisinde bir yerden başka bir yere hareket etmesi olarak tanımlanabilir. Süre sınırı ve neden gerçekleştiği önemsenmeksizin bireylerin bir yerden bir yere hareket etmesi de göç tanımının içerisinde yer almaktadır. Göç eyleminin konusu bir yerden bir yere hareket eylemleri hareketleri gönüllü veya zaruri nedenlerle gerçekleşebilmektedir. Birtakım siyasal veya ekonomik sebeplerin yanı sıra doğal afetler ve silahlı çatışmalar gibi güvenlik kaygısı oluşturacak nedenlerde göç sayısını arttırmaktadır.

Kavramın bu kadar çok boyutlu bir özelliğe sahip olması başta sosyologlar, hukukçular, sağlık bilimciler, siyaset bilimciler, antropologlar, olmak üzere toplumun hemen her kesiminin ilgisini çekmektedir. Bir bölgede veya ülkede bulunan nüfusunun azalmasına veya artmasına neden olan göç, nüfusun yaş, eğitim durumu, cinsiyet, ekonomik yapısı gibi çeşitli alanlarda değişikliğe yol açar. Bu nedenle göç, bir yandan toplumsal nedenlerden dolayı ortaya çıkmaktayken diğer yandan toplumsal yaşamın bütün alanlarını etkisi altında bırakan ve bu alanlarda kendi karmaşık sistemlerini de ortaya çıkartan bir süreçtir.

Asya kıtası ile Avrupa kıtasını birbirine bağlayan önemli göç yolları üzerinde olan bir ülke olan Türkiye’de gelişmiş ve gelişmekte olan diğer ülkeler gibi sürekli dış göçe maruz kalmaktadır. Türkiye’nin son yıllarda artan yaşam standartlarının artması ve sınır komşularının yaşadığı iç karışıklıklar ülkenin göç konusunda hedef ülke olmasının temel nedenleri arasında sayılabilir.

Türkiye’de göçle gelenlerin ortaya çıkarttığı sorunları etkin bir şekilde çözme amacıyla çeşitli uluslararası platformlarda uluslararası sözleşme ve anlaşmalara taraf olmaktadır. Bu uluslararası sözleşmelerden birisi de 18.12.1990 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen 01.07.2003 tarihinde yürürlüğe giren Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmedir. Türkiye 13.01.1999 tarihinde bu sözleşmeyi imzalamıştır. Sözleşme metni 08.17.2004 tarihinde bakanlar kurulu kararıyla resmi gazetede yayınlanmıştır.

Bu çalışmada, Birleşmiş Milletler Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme çerçevesinde Türkiye’nin sözleşmeye olan

uyum düzeyinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla çalışmada araştırma ile bağlantılı kavramların analizine yer verildikten sonra Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin temel felsefesi anlatılmıştır. Araştırmanın son kısmında ise Birleşmiş Milletler bünyesinde yayımlanan raporlar çerçevesinde Türkiye’nin sözleşmeye yönelik mevzuat açısından uyumu değerlendirilmiştir.

GÖÇ VE BAĞLANTILI KAVRAMLARIN ANALİZİ

Sosyal bilim araştırmalarının en önemli konularından biri olan göç, insanlık tarihinin en erken dönemlerinden bu yana var olan bir kavramdır. İnsanlık tarihi kadar uzun bir dönemi kapsamasının yanında coğrafi, sosyolojik, ekonomik, politik birçok farklı alanı ilgilendiren bir kavram olmasından dolayı üzerinde çok farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Bu başlık altında göç kavramı üzerine yapılmış olan çeşitli tanımlar üzerinde durulacaktır. Bu farklı tanımlamaların yanında günümüzde göç olgusunun kentsel ve kırsal güvenlik başta olmak üzere birçok sorun alanının merkezinde olması kavrama daha önemli anlamlar yüklemektedir (Toprak, 2016, s. 261-265).

Göç toplumsal değişim ve dönüşüme sebep olan kolektif bir eylemdir. Hem göç veren hem de göç alan ülkedeki tüm toplumu etkileyebilme potansiyeli bulunmaktadır. Buna göre göç; ekonomik, toplumsal veya siyasal nedenlerle bireylerin bulunduğu yerden hareket etmesine neden olan ve toplumları olumlu ve olumsuz bir şekilde etkileme potansiyeli bulunan eylemler bütünüdür (Castles & Miller, 2008, s. 30-31).

Diğer bir tanımda ise göç çeşitli ölçütlere göre ifade edilmeye çalışılmıştır. Bireyler yaşadıkları yerden daha iyi yaşam şartlarının olduğu düşüncesiyle veya yaşadıkları bölgelerde karşılaştıkları çeşitli sosyal-siyasal baskı, savaş ve tehdit unsurları nedeniyle göç eylemini gerçekleştirmektedir. Bu bağlamda en geniş tanımı ile göç; anlamlı bir uzaklık ve etki yaratacak kadar bir süre içerisinde gerçekleşen bütün yer değiştirmeler olarak tanımlanmıştır (Erder, 1986, s. 9).

Uluslararası Göç Örgütü’nün yaptığı tanıma göre ise göç, bireylerin uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet sınırları içerisinde yapmış olduğu yer değiştirme eylemi olarak tanımlanmıştır. Bu tanım mültecilerin, yerlerinden edilmiş bireylerin, ekonomik

göçmenlerin ve aile birleşimi amacıyla başka bir yere hareket eden kişilerin göçlerini içermektedir (IOM, 2011). Bir başka tanıma göre ise göç süresi ve nedenleri ne olursa olsun bulunduğu ülkeden ayrılarak başka bir ülkeye yerleşmek amacıyla bir devletten ayrılma ya da çıkış eylemi olarak ya da bireylerin yaptığı olduğu ulusal düzeydeki veya uluslararası düzeydeki her türlü hareketin süreci olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2006). Bu tanımlardan göçün her şeyden önce coğrafi bir olgu olarak tanımlandığı görülmektedir.

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanun'unda ise göç, düzenli göç düzensiz göç ve uluslararası korumayı da içerisinde alan bir şekilde tanımlanmıştır. Düzenli göç yabancı birey/bireylerin yasal yolları kullanarak Türkiye sınırlarına girişini ifade etmektedir. Düzensiz göç yabancı birey/bireylerin yasa dışı yollar kullanarak Türkiye sınırlarına girişini ifade etmekten uluslararası koruma ise mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statüsünü içeren bir statüdür (TBMM, 2013). Bu yapılan tanımın sadece dış göçü dikkate alan bir tanım olduğu görülmektedir. İç göçün tanım içerisine alınmaması göç kavramını oldukça sınırlamıştır. Tanım iç göçü de içerisine alarak tekrar düzenlenmelidir.

GÖÇÜN NEDENLERİ

Bireyler yaşadıkları mekânları birbirinden farklı gerekçelerle değiştirmektedir. Bu yer değiştirme doğa kaynaklı nedenlerle olabileceği gibi sanayi devrimi sonrasında ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve kültürel nedenlerden de kaynaklanmaktadır (Keleş, 1996). Sanayi devriminden sonra ortaya çıkan nedenlere ek olarak ulaşım, iletişim ve haberleşme imkânlarının zamanla gelişmesi insanları daha iyi bir yaşam sürmeleri konusunda teşvik etmiştir (Sencer, 1979). Uluslararası ve ulusal literatür incelendiğinde göçün nedenleri şu şekilde ifade edilmektedir;

Ekonomik Nedenler

Ulusal ve uluslararası alanlardaki göç hareketlerinin en önemli nedenini ekonomik etmenler oluşturmaktadır. Ekonomik kaynaklı göçler bireylerin daha saygın bir meslek, daha yüksek gelir ve buna bağlı olarak daha iyi bir yaşam isteginden kaynaklanan göç türü olarak tanımlanabilir (Aksoy, 2012, s. 294).

Neoklasik ekonomi kuramına göre emek fazlasına sahip olan ülkelerin düşük bir ücret piyasasına sahip oldukları görülmektedir.

Bir ülkede ücret farklılığından kaynaklanan nedenlerden dolayı düşük ücretli işçiler daha yüksek ücret alabilecekleri ülkelere göç etmektedir. Bu göç hareketi sonucunda emek zengini ülkelerde emek gücü azalmakta sermaye zengini ülkelerde ise ücretler düşmektedir (Unat, 2002, s. 6).

Kültürel Nedenler

Kültürel faktörler insanların bir yerden bir yere göç etmesine neden olacak sonuçlar ortaya çıkarabilir. Kültürel ve etniksel baskı, aidiyet eksikliği, kültür farklılıkları gibi unsurlar bireyleri bir ülkeden diğerine göç etmeye zorlamaktadır. Nitekim zorla uluslararası göç nedenlerine bakıldığında tarihsel olarak iki ana sebep kendisini göstermiştir. Kölelik ve politik istikrarsızlık... Politik istikrarsızlık nedeniyle insanlar daha demokratik, insan haklarının daha sistematik işlediği alanlara doğru yönelmektedir (James, 2013).

Çevresel Nedenler

İklim değişikliğinin yarattığı çevresel faktörlerden kaynaklanan göçler son yıllarda büyük oranda artış göstermiştir. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin yanı sıra bireylerin doğayı sürdürülebilirlik ilkelerinin dışında kullanması çevresel faktörler ile ilişkili göç sayısını büyük oranda arttırmaktadır. Ekolojik göçün farklı nedenleri bulunmaktadır. Bu nedenleri farklı kategoriler altında sınıflandırmak mümkündür. Ekolojik yani çevre kaynaklı olan göçlerin en önemli nedenlerinin başında seller, depremler, volkanik patlamalar, heyelanlar ve kıyı alanlarında gerçekleşen ani ve şiddetli fırtınalar yer almaktadır. Bu sayılan doğal olaylar görüldüğü gibi hızlı ve aniden gerçekleşen olaylardır (Mutlu & İbrahim İrdem, 2015, s. 85).

Bazı ülkelerde küresel ısınma nedeniyle çölleşme oranı artmakta, orman alanları, tarım toprakları gibi stratejik öneme sahip alanlar önemli oranlarda azalmaktadır. Bu gibi nedenler bireyleri göç etmeye zorlamaktadır. Böylece göç literatürüne yeni bir kavram olarak iklim mültecisi yerleşmiş olmaktadır (IOM, 2007, s. 13-15).

Yukarıda sayılan nedenlerden farklı olarak ve ani bir şekilde olmayıp yavaş bir hızla ve zamana yayılarak gerçekleşen diğer çevre olayları da ayrı bir başlık altında değerlendirilmektedir. Bu başlık çölleşme, erozyon, kuraklık, su kıtlığı, deniz seviyesinin yükselmesi, iklim değişikliği ve kıtlığı kapsamaktadır (Esetlili & Anaç, 2016).

Siyasi Nedenler

Ülkeler arasında bulunan siyasal rejim farklılıkları, savaş, terör eylemleri, siyasal baskılar gibi yaşamı ağır tehdit altında bulundurma ihtimali olan olayların neden olduğu göçlerdir. Bu göçler belirli ülkeler arasında olabildiği gibi, bir ülkenin farklı bölgeleri arasındaki sorun ve dengesizliklerden de kaynaklanabilmektedir (Aksoy, 2012, s. 294).

GÖÇMEN İŞÇİ KAVRAMI

Konu başlığı ile doğrudan alakalı bir diğer kavram da göçmen işçidir. Literatüre bakıldığında göçmen işçi kavramıyla ilgili birçok tanımının olduğu görülmektedir. Buna göre Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 1949 tarihinde kabul edilen 97 sayılı İstihdam Amacıyla Göç Hakkındaki Sözleşmenin 11. maddesinde göçmen işçi; kendi nam ve hesabından ziyade istihdam edilmek amacıyla bir ülkeden diğerine göç eden kişi olarak tanımlanmıştır. Bu sözleşme denizciler, sınır çalışanları, serbest meslek mensuplarının ve sanatçıların kısa süreli girişlerini göçmen işçi tanımı dışında tutmuştur (IOM, 1949).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1990 yılında kabul edilmiş olan Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin 2. maddesinde Göçmen İşçi kavramı, vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir devlette ücret ödenen bir faaliyette çalıştırılacak, çalıştırılmakta olan veya çalıştırılmış olan bir kişiyi ifade etmektedir (OHCHR, 1990).

Yukarıda çeşitli tanımları verilen göçmen işçi kavramının hemen her tanımda bulunan temel özellikleri bir işi görmek üzere bir ülkeden vatandaşlık bağı olmadığı başka ülkeye giden ve gördüğü işin ücret karşılığında yapılan bir iş olmasıdır.

TÜM GÖÇMEN İŞÇİLERİN VE AİLE FERTLERİNİN HAKLARININ KORUNMASINA DAİR SÖZLEŞME VE TÜRKİYE’NİN SÖZLEŞMEYE MEVZUAT BAKIMINDAN UYUMU

Bu sözleşme hazırlandığı döneme bakıldığında göçmen işçilerin yaşam standartlarının yükseltilmesi, haklarının ve ailelerin korunması konusunda büyük bir gereklilik bulunmaktaydı. Bu sözleşme bu ihtiyaçların yerine getirilmesi ve hakların korunması açısından önemli bir dönüm noktası olsa da bu ihtiyaçlar varlığını halen devam ettirmektedir (İzmirli, 2017, s. 636). Bu

noktada sözleşmenin çağın gereklerine uyması ve dezavantajlı bir durumda olan göçmen bireylerin tam olarak korunmasının sağlanması açısından düzenli olarak yenilenmesi gerekmektedir.

Sözleşmenin Kapsamı ve Amacı

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşmenin birinci maddesinde, sözleşmenin bazı durumları istisna sayarak, cinsiyet, ırk, renk, dil, din veya inanç, siyasal veya diğer görüş, millî, etnik veya sosyal köken, taabiyet, yaş, ekonomik durum, mülkiyet, medenî hal, doğum veya diğer statüler açısından hiçbir farklılık gözetilmeksizin, tüm göçmen işçilere ve ailelerine uygulanacağı ifade edilmiştir. Yine aynı maddede sözleşmenin göçmen işçilerin ve aile fertlerinin, göçe hazırlık, hareket, transit geçiş ve istihdam devletinde kazanç getiren bir işte çalışma ve ikamet süresinin tamamı ile orijin devlete veya mutad olarak ikamet edilen devlete dönüş dâhil olmak üzere, göç sürecinin tamamı süresince uygulanacağı da vurgulanmıştır (OHCHR, 1990).

Sözleşmenin üçüncü maddesinde ise birinci madde de yer alan istisnalara açıklık getirilmiştir. Buna göre sözleşme;

- Uluslararası kuruluşlar ve temsilcilikler tarafından yurtdışına gönderilmiş olan veya istihdam edilen kişileri,
- Resmî görevleri ifa etmek üzere herhangi bir Devlet tarafından ve yurt dışına gönderilen veya istihdam edilen kişileri,
- Bir devlet tarafından veya onun adına kalkınma programlarına ve diğer işbirliği programlarına katılmak üzere, ülke dışına gönderilen veya ülke dışında istihdam edilen, kabulü ve statüsü istihdam eden Devlet ile aktedilmiş anlaşma ile düzenlenen ve bu anlaşma uyarınca göçmen işçi sayılmayan kişileri,
- Kendi Devletinden yatırımcı olarak başka bir devlete göç edip ikamet eden kişiyi,
- İlgili Taraf Devletin ulusal mevzuatında veya o Taraf Devleti bağlayan uluslararası anlaşmalarda öngörülmemişse, mülteciler ve vatansızları,
- Öğrenciler ve stajyerleri,
- İstihdam sağlayan Devlette ikamet etmelerine ve kazanç getirici bir faaliyette bulunmalarına müsaade edilmeyen gemi adamları ve sahil açığında kurulmuş bir tesiste çalışan işçileri sözleşmenin uygulanmayacağı kişiler olarak ifade etmektedir (OHCHR, 1990).

Sözleşmenin öncelikli amacı ise isminde de vurgulandığı gibi göçmen işçilerin ve aile fertlerinin haklarının korunmasını sağlamaktır. Buna ek olarak göçmen işçilere uygulanacak hukuk kurallarında düzenin ve istikrarın sağlanması, benzer uyuşmazlık veya ihlallerde benzer kararların verilmesini sağlamak sözleşmenin bir diğer amacı olarak karşımıza çıkmaktadır. İşçi kaçakçılığı olaylarının önlenmesi ve ortadan kaldırılması amacına yönelik uygun tedbirlerin alınmasının teşvik edilmesi de sözleşme de vurgulanan önemli bir diğer amaçlar arasında yer almaktadır (Akıntürk, 2007, s. 8).

Yukarıda verilen istisnalara rağmen sözleşmenin geniş kapsamlı bir sözleşme olduğu görülmektedir. Nitekim uluslararası hukukun güncel durumu ve dünyada göç olaylarının büyük oranlarda artmasına paralel olarak dezavantajlı bir durumda bulunan göçmenlerin ve ailelerin haklarının korunması büyük bir önem taşımaktadır.

Sözleşmenin Göçmen İşçilere Yönelik Getirdiği Kazanımlar

Sözleşme göçmen işçi ve ailelerine yönelik çeşitli kazanımlar getirmiştir. Bu başlık altında kazanımlar konusu üzerinde durulacaktır.

Sözleşmenin 8-56 maddeleri arasında göçmen işçi ve aile fertlerinin hakları ifade edilmiştir. Buna göre genel kamu düzeni ve kamu ahlakının gerekli kaldığı durumlar dışında ve sözleşme ile tanınan diğer haklarla bağlantılı diğer sınırlamalar dışında göçmenlerin vatandaşlık bağı ile bağlı olduğu devleti kendi iradeleriyle değiştirebilecekleri vurgulanmıştır. Sözleşmenin 9. maddesinde göçmen işçi ve aile fertlerinin yaşam hakkı güvence altına alınmıştır. Bu maddeyle bağlantılı 10. madde de ise işkence zalimane ve insanlık dışı muameleler 11. maddede göçmen işçilerin esareti, zorbalıkla çalıştırılmaları, güç kullanarak çalıştırma talebinde ise yasaklanmıştır (OHCHR, 1990).

Göçmen işçi ve ailelerine bu sözleşme kapsamında verilmesi zorunlu temel hakların yanında sosyal haklarında tanınmış olması sözleşme açısından olumlu bir noktayı işaret etmektedir. Buna göre 12. madde de göçmen işçilere tanınan vicdan ve din özgürlüğü ve 13. madde de tanınan fikir ve düşünce özgürlüğü şüphesiz bu bireylerin kendilerini rahat bir şekilde ifade edip topluma kendi kimlikleriyle adapte olmalarını sağlayacak bir düzenlemedir. Yine 30. madde de yer alan göçmen işçilerin çocuklarına tanınan eğitim görme hakkı

ile 28. madde de yer alan göçmen işçinin doğan her bir çocuğunun doğum kaydının ve vatandaşlık hakkının saklı tutulması göçmen işçilerin geleceği daha rahat görüp gelecek planları yapmasını kolaylaştıracaktır. 17. ve 31. maddeler de tanınan kültürel kimliklere saygı gösterilme hakkının verilmesi de işçi ve ailelerin aidiyet hislerini kuvvetlendirmesinde önemli bir yer teşkil edecektir (OHCHR, 1990). Bu verilen hakların yanı sıra göçmen işçiler ve ailelerinin yargısal alandaki hakları da güvenceye alınmıştır. Buna göre sözleşmenin 14. maddesinde göçmen işçi ve ailelerin keyfi bir şekilde ailesine, konutuna ve haberleşmesine gayri hukuki bir müdahale de bulunamayacağı hüküm altına alınmıştır. 18. madde de bulunan masumiyet karinesi, 20. madde de yer alan sözleşmeden doğan yükümlülükleri yerine getirmeyen bireylere hapis cezasının verilemeyeceği, mahrum bırakılmayacağı ve sınır dışı edilemeyeceği, 25. madde de yer alan istihdam devletinin vatandaşlarına uygulanan muamelelerden olumsuz bir muameleye maruz kalmamaları 26. madde de yasalara aykırı olmamak şartıyla sendikalara üye olma ve toplantılarına katılma hakkı sözleşme de göçmen aile ve işçilere tanınan önemli haklar arasında gösterilebilir (OHCHR, 1990).

Bu verilmiş temel hakların yanı sıra göçmen işçilerin ve aile fertlerinin tıbbi bakım görme, gelir getirici faaliyetlerle ilgili olan konular ve değişikliklerle ilgili olan konularda tanınan bilgi edinme, istihdam devleti içerisinde özgürce yer değiştirme, ikamet yerlerini özgürce seçme, istihdam devleti içerisindeki yasalar çerçevesinde seçme ve seçilme hakkı, mesleki rehberlik, mesleki eğitim sosyal konut konusunda istismardan korunma sosyal ve sağlık hizmetleri gibi seçili alanlarda istihdam devleti vatandaşlarıyla aynı muameleyi görme, göçmen işçilerin aile birliğinin korunması konusunda temel önlemlerin alınmasının devlet tarafından alınması gibi haklar da sözleşmeyle birlikte verilen haklar arasındadır (OHCHR, 1990).

Denetim Mekanizmaları

Denetim mekanizmaları ve denetim organı sözleşmenin 72 ile 78. maddeleri arasında ifade edilmiştir. Buna göre sözleşmenin denetim organı olan komite sözleşme yürürlüğe girdiğinde 10 uzman, 41. taraf devlet sözleşmeyi onayladığında ise 14 uzmandan oluşacaktır. Bu uzmanların yüksek ahlaklı, tarafsız, sözleşme ile ilgili alanlarda ihtisas sahibi kişilerden seçileceği vurgulanmıştır.

Komite üyelerinin seçimi Birleşmiş Milletler merkezinde taraf devletlerin katıldığı bir toplantıda yapılmaktadır. Komite üyeleri dört yıllık süre için seçilmektedir. Komite üyelerinin tekrar aday gösterilmeleri halinde tekrar seçilebilmektedirler (OHCHR, 1990).

Sözleşmenin denetim mekanizması ise rapor yöntemidir. Sözleşmenin 73. maddesinde taraf devletlerin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine komitenin değerlendirmesine sunulmak üzere hukuki, idari ve yasal önlemlere dair rapor sunacağını belirtmiştir. Rapor sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren 1 yıl içerisinde sunulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu rapordan sonra beş yıllık periotlarla ve ayrıca komitenin isteği üzerine sunulacağı hüküm altına alınmıştır (OHCHR, 1990). Komite taraf devletlerin sunmuş olduğu raporları inceleyerek uygun gördüğü yorumları taraf devlete iletmektedir. Komite raporları incelerken taraf devletlerden ek bilgiler de isteyebilmektedir. Komite raporların incelenmesinde ihtisas alanlarına göre hükümetler arası kuruluşlardan temsilcileri görüş bildirmek için davet edebilir (OHCHR, 1990). Komite raporları inceleyerek kendi görüşlerinin de içerisinde yer aldığı bir sonuç raporunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine sunmaktadır. Birleşmiş Milletler genel sekreterliği komitenin yıllık raporlarını taraf devletlere, ekonomik ve sosyal konseye, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonuna, Uluslararası Çalışma Ofisi Genel Müdürlüğüne ve diğer kuruluşlara iletmektedir (OHCHR, 1990).

Literatürde Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi gibi çok taraflı sözleşmelerin denetim mekanizması olan rapor yönteminin etkinliği sıkça tartışılmaktadır. Şayet pek taraf devlet kapasite eksikliğinden ve veri yetersizliğinden dolayı bu mekanizmayı başarılı bir şekilde işletmemektedir. Bu duruma ek olarak taraf devletlerin kendilerinin hazırladığı rapor çoğu zaman uyumsuzluğu açığa çıkartacak verilerden uzak hazırlanmaktadır. Bu şekilde taraf devletler sözleşmeye olan uyumsuzluğu gizlemeye çalışmaktadır (Kaya, 2012, s. 64-65). Bu noktadan hareketle rapor yöntemi taraf ülkelerin inisiyatifinden çıkartılıp denetiminin arttırılan komitelerin hazırladığı

bir mekanizmaya dönüşmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE'DE GÖÇMENLİK VE GÖÇMEN İŞÇİLİK KAVRAMI

19.09/2006 tarihinde yürürlüğe giren 5543 sayılı İskân Kanunu'nun 3. maddesinde göçmen; Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye'ye gelip bu kanun gereğince kabul olunanlar olarak tanımlanmıştır. 5543 sayılı kanunun 4. maddesine göre ise; Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olmayan yabancılar ile Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı bulunup da sınır dışı edilenler ve güvenlik bakımından Türkiye'ye gelmeleri uygun görülmeyenler bireylerin göçmen olarak kabul edilmeyeceği vurgulanmıştır (TBMM, 2006).

İskân Kanununda verilen göçmen tanımının uluslararası mevzuat hükümlerinde yer alan göçmen tanımına göre dar kapsamlı olduğu görülmektedir. Nitekim Türkiye'ye yeni bir hayat kurmak amacıyla çalışmak için gelen bireyler hem İskân Kanun'unda yer alan göçmen tanımına giren hem de 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 3. maddesinde yer verilen yabancı olarak tanımlanan gruplardan oluşmaktadır (Civan & Gökalp, 2011, s. 240).

TÜRKİYE'NİN TÜM GÖÇMEN İŞÇİLERİN VE AİLE FERTLERİNİN HAKLARININ KORUNMASINA DAİR ULUSLARARASI SÖZLEŞMEYE UYUMU

Onaylanma Süreci ve Kabulü

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme 13 Ocak 1999 tarihinde imzalanmıştır. 26 Nisan 2001 tarihinde ise ve 4662 sayılı Tüm Göçmen İşçilerin Ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Kanunla onaylanması uygun bulunmuştur. Sözleşme Dışişleri Bakanlığı'nın yazısı üzerine bildirimler ve çekince ile onaylanması 18 Haziran 2004 tarihinde Bakanlar Kurulu'na kararlaştırılmıştır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2004).

Çekince Koyulan Maddeler

Türkiye anlaşmanın 6 maddesine anayasası ve kendi ulusal menfaatlerini ön plana koyarak çeşitli çekinceler koymuştur. Bu çekinceler şu şekilde sıralanabilir.

• 15. maddede yer alan göçmen işçi ve ailelerin ister bireyler ister ortaklaşa mal ve mülk edinme hakkından keyfi bir nedenle

mahrum bırakılmasını önleyecek hükme çekince koymuştur. Bu açıdan yabancıların ülkemizde mal ve mülk edinmesine yönelik getirilmiş olan kısıtlamalar devam edecektir.

- Sözleşmeye getirilmiş olan ikinci çekince ise 40. maddeye ilişkindir. Buna göre göçmen işçilerin ve aile fertlerinin istihdam edildikleri devlette sosyal, kültürel ve diğer çıkarlarını geliştirmek amacıyla dernek ve sendika kurma hakkına çekince koyulmuştur. Bu durumun temel nedeni 05.05.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2821 sayılı Sendikalar Kanunudur. Kanunun 5. maddesine göre sendika kurucusu olabilmek için temel şart Türk vatandaşı olmaktır. Bu noktadan hareketle bu maddeye çekince koyulmasının temel nedeni ulusal mevzuat hükümleri ile çelişki yaratmamak olarak değerlendirilebilir (TBMM 1983).
- Üçüncü bir çekince koyulan madde ise göçmen işçilerin istihdam devletindeki vatandaşlarla benzer haklara sahip olmasını sağlayan 45. maddedir. Bu maddenin göçmen işçilerin çocuklarına yerel dilin öğrenilmesine yardımcı olunmasını sağlayan 2. fıkrası, çocukların anadillerini ve kültürlerini öğrenmelerini taahhüt eden 3. fıkrası ile istihdam devletin gerektiğinde göçmen işçilerin çocuklarının ana dillerini öğrenmeleri için özel program sağlama yükümlülüğünü içeren 4. fıkrasına çekince konulmuştur. Bu fıkraları içeren konularda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve ilgili yasaların göre uygulanacağı ifade edilmiştir.
- Göçmen işçilerin ve aile fertlerinin kişisel kullanımları ve kendi evlerinde kullanmak amacıyla aldıkları mal ve eşyaların ithalat ve ihracatından alınan gümrük vergilerini tamamen kaldırmayı öngören 46. maddenin Türkiye’de halen yürürlükte bulunan ulusal gümrük mevzuatımızın hükümlerine göre uygulanacağı ifade edilmiştir.
- Sözleşmenin 76. ve 77. maddelerine ilişkin konulan çekinceler ise sözleşmenin uygulanmasının denetlenmesine ilişkindir. Buna göre Türkiye Sözleşmenin uygulanmasının denetlenmesi amacıyla oluşturulacak olan Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi’nin yetkisini ileri bir zamanda tanıyacağını ifade etmiştir (Elibol, 2015, s. 13-14).

Sözleşmenin Mevzuat Açısından Uyumunun Değerlendirilmesi

Sözleşmenin denetim organı olan Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının

Korunması Komitesi 2016 yılında Türkiye ile ilgili uyumluluk derecesini gösteren raporu yayınlamıştır. Bu başlık altında raporun olumlu ve olumsuz çıktıları üzerinde durulacaktır.

Türkiye’nin Mevzuat Uyumunu Konusundaki Olumlu Yönleri

Komite raporunda genel olarak sosyal güvenlik hakkı açısından yurtdışındaki göçmen işçilerin haklarının korunması ve alandaki çalışmaları olumlu karşıladığını ifade etmiştir (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2016, s. 2). Nitekim yabancı uyruklu olarak Türkiye’de çalışan göçmen işçilerin Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirimleri yapılırken Türk işçilere benzer bir uygulama ile gerçekleştirilmektedir. Yabancı uyruklu bir göçmen işçi çalıştıran işverenlerin izin başlangıç tarihinden itibaren 30 gün içerisinde sigortalı işe girdiğine dair belgesini düzenleyerek Sosyal Güvenlik Kurumuna ibraz etmeleri gerekmektedir. İşverenler tarafından 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun kapsamında çalışma izni alınmadan çalıştırılan ancak Sosyal Güvenlik Kurumuna bildiri yapılmış olan yabancı uyruklu göçmen işçilerin tecilini SGK resen gerçekleştirmektedir (Demir, 2016, s. 85-86). Göçmen işçiler konusunda hassas olduğu kadar önemli bir konu olarak karşımıza çıkan sosyal güvenlik alanında Türkiye’nin önemli ilerlemeleri bulunmaktadır.

Komite göçmen işçilerle doğrudan veya dolaylı olarak ilgili kabul edilen belgelerin onaylanmasıyla birlikte ek olarak Türkiye’nin bunlara iştirakini olumlu bir şekilde karşılamaktadır. Konumuzla bağlantılı Türkiye’nin de onaylamış veya yürürlüğe koymuş olduğu önemli belgeler ise şunlardır (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2016, s. 3);

- 31 Mayıs 2006 tarihinde Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,
- Eylül 2011’de İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri insani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya karşı Sözleşmeye ek Seçmeli Protokol,
- 11 Nisan 2013 tarihinde Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu,
- 2013 yılında İçişleri Bakanlığı bünyesinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kurulması; 22 Ekim 2014’te Geçici Koruma Yönetmeliği,
- Ocak 2016’da Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine karşı Eylem Sözleşmesi,
- 17 Mart 2016 tarihinde Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun Uygulanmasına ilişkin Yönetmelik.

Türkiye'nin Mevzuat Uyumu Konusundaki Olumsuz Yönleri

Uyum konusunda değerlendirme raporunda uyum düzeyinin düşük olduğu mevzuata yönelik alanlar belirtilmiştir. Bu başlık altında bu alanlar ifade edilecektir.

2013 yılında yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun kabul edilmiş olması Türkiye tarafından önemli bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Ancak sözleşme hükümlerinin ulusal mevzuat hükümlerine tam olarak yansıtılmadığı görülmektedir. Örneğin sözleşmede göçmen işçi ve ailelerine tanınmış olan eğitim, sağlık, sosyal yardım, işgücü piyasalarına erişim gibi hakların ulusal mevzuatta zorunlu olmaktan ziyade halen takdire bağlı olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2016, s. 3).

Nitekim 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 85. maddesinin 2. fıkrasına göre uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden ihtiyaç sahibi olanların, sosyal yardım ve hizmetlere erişimleri sağlanabilir (TBMM, 2013) hükmü bulunmaktadır. Yine aynı kanunun 95. maddesinin 2. fıkrası Göç İdaresi Genel Müdürlüğü başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin barınma, iye, sağlık, sosyal ve diğer ihtiyaçlarının karşılanacağı kabul ve barınma merkezleri kurabilir (TBMM, 2013) ifadesi içermektedir. Bu maddelerde sağlanabilir, yapılabilir gibi hükümlerin bulunması uyum raporunda bulunan takdire bağlı değerlendirme yorumunu güçlendirmektedir. Bu durum ulusal mevzuatın sözleşmeye uyumu üzerinde bir kez daha durulmasını gerekli kılmaktadır. Bu tip takdire bağlı ifadelerin yerini yapar, uygular gibi netlik ifade eden fiiller almalıdır.

Mevzuat yönünden uyumsuzluk yaratan bir diğer durum ise göçmen işçiler ve geçici koruma altında olan bireyleri kapsayan çalışma izni başvuru usullerinin uzun bir zaman almasıdır. (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2016) Bu sürecin uzun sürmesi şüphesiz işverenleri belgesi eksik veya belgesiz göçmen çalıştırma konusuna sevk etmektedir. Geçici Koruma Yönetmeliğinin iş piyasasına erişim hizmetleri başlıklı 29. maddesi geçici koruma altında bulunan bireylerin çalışma hakkına vurgu yapmaktadır (TBMM, 2013). Bu maddeden geçici koruma altında bulunan yabancı bireyin çalışma izni almasını bireysel bir uğraşa bağlamıştır. Başvuru koşullarını taşıyan

bireylerin bizzat kendisi çalışma izni için başvuru yapabileceği vurgulanmaktadır. Fakat uygulama açısından bazı farklı durumlar ortaya çıktığı görülmektedir. Nitekim tüm işlemlerini tamamlayıp vergi numarasını alan yabancı birey e devlet üzerindeki sistemde bağımsız olarak izin amacıyla başvuru yapamamaktadır. Bu neden süreçleri uzatmakla birlikte yabancı bireyin belediye gibi kurumlardan ruhsat alma işleminin başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmaktadır (Başbuğ, 2016, s. 148).

Komite sözleşmenin uygulanması konusunda yerel mahkemelerin bilgi eksikliği bulunduğunu açık bir şekilde vurgulamıştır. Komite aynı zamanda raporunda sözleşmenin yerel mahkemeler tarafından uygulanması konusunda bilgi eksikliğini giderecek çalışmalar yapılması gerekliliği vurgulamıştır (Birleşmiş Milletler Türkiye, 2016, s. 3). Komite, taraf devlette insan hakları savunuculuğu yapan bazı sivil toplum kuruluşlarının mevzuatlarına tamamen uygun olmayan şekilde uygulamalar yapıldığını tespit etmiştir. Buna göre sivil toplum kuruluşları;

- Devlet yetkilileri tarafından kendilerine gözdağı verildiği,
- Göçmen kaçakçılığı ile suçlanma endişesiyle belgesiz göçmen işçileri desteklemekten korktuklarını,
- İdari gözetim merkezlerine (Geri gönderme merkezleri) sınırlı erişimlerinin olmasından endişe duyduklarını ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Dünya üzerinde son yıllarda yaşanan aşırı göç, tüm ülkeleri siyasi, ekonomik, toplumsal birçok yönden olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilemeye devam etmektedir. Bu yoğun göç dalgası ve mevcut göçmen tiplerinin ülkelere olan olumsuz etkilerinin artmasıyla birlikte Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi gibi ulus üstü kuruluşlar gerek bu olumsuz etkileri azaltmak gerekse insan hakları hükümlerini belli standartlara kavuşturmak amacıyla çeşitli sözleşmeler yürürlüğe konulmuştur. Bu sözleşmelerden birisi de Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmedir. Sözleşme bazı durumları istisna sayarak, cinsiyet, ırk, renk, dil, din veya inanç, siyasal veya diğer görüş, millî, etnik veya sosyal köken, tabiyet, yaş, ekonomik durum, mülkiyet, medenî hal, doğum veya diğer statüler açısından hiçbir farklılık gözetilmeksizin, tüm göçmen işçilere ve ailelerine uygulanacağı amacıyla imzaya

açılmıştır. Türkiye ise sözleşmeyi Dış İşleri Bakanlığı'nın yazısı üzerine bildirimler ve çekince ile 18 Haziran 2004 tarihinde Bakanlar Kurulu'na onaylamıştır. Bu sözleşmenin onaylanması gereğince Komite belli aralıklarla uyumluluk raporları yayınlamaktadır. Çalışma da bu raporlar temel alınarak Türkiye'nin mevzuat konusundaki uyum düzeyi açıklanmaya çalışılmıştır. Buna göre;

- Türkiye'nin göçmen işçilerin haklarını korumaya yönelik mevzuat geliştirme çalışmaları takdirle karşılanmaktadır. Ancak uygulama konusunda sözleşme ulusal mevzuat hükümlerinin arasındaki çelişkilerin yoğun olduğu gözlenmiştir.
- Göçmen işçilerin sigorta, çalışma izni gibi bürokratik aşamalardan geçmesi gereken başvurularının oldukça fazla zaman aldığı gözlemlenmiştir.
- Göçmen işçi ve ailelerine sözleşme de tanınan hakların ulusal mevzuatta zorunlu olarak

kapsama alınmaması keyfi uygulamalara yol açma ihtimalini arttırmıştır.

- Göçmen işçi ve ailelerin sosyal hayatta yaşadığı baskılar ve bunları tamamen engelleyebilecek mevzuat hükümlerinin eksik olması Türkiye'de göçmen işçiler açısından karşılaşılan mevzuat kaynaklı bir diğer sorundur.

- Son olarak sivil toplum örgütleri mevzuatlarına aykırı bir şekilde sivil toplum örgütleri üzerinde baskı kurulması da çözüme kavuşturulması gereken bir diğer sorundur.

Türkiye'nin bir göç ülkesi olmasından hareketle bu tip mevzuat kaynaklı sorunların çözülmesi kurumsal yapılanma açısından özel bir önem teşkil etmektedir. Yönetişim ilkeleri içerisinde kamu özel ve sivil ortakların katılımlarıyla birlikte mevzuat kaynaklı sorunların çözülmesi için çalışmaların arttırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akıntürk, E. (2007). Birleşmiş Milletlerin Göçmen İşçilere Yönelik Sözleşmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1-24.

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (20), 292-303.

Başbuğ, Ş. (2016). Geçici Koruma Kapsamındaki Yabancıların Karşılaştıkları Çalışma Sorununa İlişkin Bir Değerlendirme. İş ve Hayat, 148.

Birleşmiş Milletler Türkiye. (2016, 05 31). Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşme Komitesi Raporu. 12 06, 2018 tarihinde Birleşmiş Milletler Türkiye Web Sitesi: <http://www.un.org.tr/humanrights/images/pdf/concluding-observation-cmw-2016-tr.pdf> adresinden alındı

Castles, S. & Miller, M. J. (2008). Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri. (B. U. Bal, & İ. Akbulut, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Demir, M. (2016). Türkiye’de Yabancıların Sosyal Güvenliği. Sosyal Güvenlik Dergisi, 6 (1), 70-93.

Elibol, Z. (2015). Türkiye’nin Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerine Koyduğu Çekinceler. Koç Üniversitesi. İstanbul: Koç Üniversitesi.

Erder, S. (1986). Refah Toplumunda Getto ve Türkler. İstanbul: Teknografik Matbaacılık.

Esetlili, B. Ç., & Anaç, D. (2016). Apelasyon. 11 27, 2018 tarihinde Apelasyon Web Sitesi: <http://apelasyon.com/Yazi/494-kuresel-tarim-cevresel-multecilik-kavrami-ve-turkiye> adresinden alındı.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2004, 07 08). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Milletlerarası Sözleşmeler. 12 05, 2018 tarihinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Web Sitesi: http://www.goc.gov.tr/icerik3/tum-gocmen-iscilerin-ve-aile-fertlerinin-haklarinin-korunmasına-dair-uluslararası-sozlesme_340_341_639 adresinden alındı

IOM. (2011). Glossory on Migration. 10 30, 2018 tarihinde International Organization For Migration Web Sitesi: https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml25_1.pdf adresinden alındı

IOM. (1949, 06 01). International Labour Organization Labour Standarts. 10 09, 2018 tarihinde International Labour Organization Web Sitesi: <https://www.ilo.org/dyn/>

normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_INSTRUMENT_ID:312242 adresinden alındı

IOM. (2007). Migration, Development and Natural Disasters: Insights from the Indian Ocean Tsunami. Switzerland: International Organization for Migration.

İzmirli, L. A. (2017). Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Sözleşme Çerçevesinde Göçmen Kadınlar. Second Mediterranean International Social Sciences Congress (s. 631-646). Ohrid: International Vision University.

James, R. M. (2013). The Cultural Landscape: An Introduction to Human Geography (11th Edition). London: Pearson Education.

Kaya, Y. (2012). Uluslararası Çevre Anlaşmalarına Uyum Sorunu. Bursa: Ezgi Kitabevi.

Keleş, R. (1996). Kentleşme Politikaları. Ankara: İmge Yayınevi.

Mutlu, A., & İbrahim İrdem, B. Ü. (2015). Ekolojik Mültecilik. Memleket Siyaset Yönetim, 10 (23), 79-118.

OECD. (2006). Atlas on Regional Integration in West Africa. 10 19, 2018 tarihinde Organisation for Economic Co-operation and Development Web Sitesi: <https://www.oecd.org/migration/38409521.pdf> adresinden alındı

OHCHR. (1990, 12 18). United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. 07 09, 2019 tarihinde <https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cmw.pdf> adresinden alındı

Sencer, Y. (1979). Türkiye’de Kentleşme. Ankara: Kültür Bakanlığı.

TBMM. (1979, 12 25). 11 30, 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Web Sitesi: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanun.tbmm.c063/kanun.tbmm.c063/kanuntbmmc06302257.pdf adresinden alındı

TBMM. (2013, 04 04). Mevzuat Bilgi Sistemi. 10 30, 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Web Sitesi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf> adresinden alındı

Toprak, Z. (2016). Kent Yönetimi ve Politikası. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2013, 04 04). Geçici Koruma Yönetmeliği. 12 01, 2018 tarihinde Mevzuat Gov Tr: http://www.goc.gov.tr/files/files/03052014_6883.pdf adresinden alındı

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1983, 05 05). Mevzuat. Gov.Tr. 12 05, 2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Web Sitesi: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2821.pdf> adresinden alındı

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2013, 04 04). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. 12 10, 2018 tarihinde Mevzuat Gov Tr: <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf> adresinden alındı

Unat, N. A. (2002). Bitmeyen Göç; Konuk İşçilikten Ulus Ötesi Yurttaşlığa. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.